

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

מב.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ז מהלכות
מלכים הלכה ג סג
עשין קכ:
ב ב מ"י ט"ז הלכה ז:

תורה אור השלם

1. ויהי הוא בשער בנימן
ושם בעל פקדת השמו
יְרֵמְיָהוּ בן שְׁלֹמֹה בן
יְחִזְקִיָּהוּ וְהִנְחֵה וְהִחְפֵּשׂ אֶת יְרֵמְיָהוּ
וַתִּבְיָא לְאָמֵר אֶל
הַכֹּהֲנִים אֲתָהּ נִפְלָא
יְרֵמְיָהוּ לוֹ יֵי
2. כִּי עֲדַת תַּחַף גְּלַמְדָּה
וְאִשׁ אֲבִלָה אִתְּחִיל שַׁחֲרִי:
אִיב טו לר
3. וְאָמְרָה בְּלִבָּךְ מִי
יָדַל לִי אֵת אֵלֶּה וְאִנִּי
שְׂבוּלָה וְגַלְמֻדָּה גְּלָה
וְסוּדָה וְחָפְזָה מִי גְדַל תָּן
אִנִּי נְשִׁאֲרִיתִי לְבִדֵי אֵלֶּה
אִפְיֵה הֵם:

ישיעיהו מט כא
4. יום מלכנו החלו
שרים חמת מין משך ידו
את לצצים: והשט ז ה
5. גם הוא לי לישועה כי
לא לפניו תהיף יבוא:
איב יג טז
6. לא ישב בקרב ביתי
עשה רמיה דבר שקרים
לא יפון לנגד עיני:
תהלים קא ז
7. כי לא אל חפץ רשע
אתה לא יגדר רע:
תהלים ה ה

8. והיה פקרבכם אל
המלקחיה ונגש הבחן
ודבר אל העם:
דברים כ ב
9. ואמר אליהם שמעו
ישראל אתם קרבים
היום למלקחיה על
אזיבכם אל ירך לבבכם
אל תיראו ואל תחפזו
ואל תעצרו מפניהם:
דברים כ ג

10. ויקמו האנשים אשר
נקבו בשמות יחזקיהו
בשביה וכל מערימיהם
הלבישו מן השלל
וילבישו וינעלום
ויאכלום וישקום ויסבום
וינהלום בחמרים וכל
בושל וביאום יחדו עיר
החמרים אצל איהיהם
וישובו שומרון:
דברי הימים ב כח טו

11. כי יי אליהם החלף
עמכם להלחם לכם עם
אזיבכם להושיע
אתכם:
דברים כ ד
12. ויהי קול השופר
הולך וחוץ מאד משה
ידבר והאלהים יענו
שמות ט טז
13. ודבר השטרים אל
העם לאמר מי האיש
אשר נהן בית חרש ולא
יבכו יקר וישב לביתו פן
ימות במלקחיה ואיש
אחר יתקנה: דברים כ ה

משוח מלחמה. נראה האי דלא מנא הכי משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם כיצד דקדמי צפרק אלו נאמרין (לעיל דף ג). מקרא ככורים כיצד משוח דהתם סליק מנייה דמני ועיל מנייה ואלו נאמרין כלשון קודש אבל תימה למה הקדים פרק זה קודם פרק עגלה ערופה והלא שנה משוח מלחמה בצנא אחרונה אחרי כולן ויש לומר דהתם הקדים פרשת עגלה ערופה משום דליירי צפרשת המלך נקט צמריה פרשת עגלה ערופה אבל הכא שצא לפרשה מקדים משוח מלחמה משום דזוטרי מיליה ופסיק ושדי להו ואל"ת ולימני לעיל פרשת משוח מלחמה דמני

פרשת עגלה ערופה יש לומר דלא שייך למימר פרשת משוח מלחמה ששרי לא נמנה משום מנות קריאה אלא משום המראה: **הבי קאמר שנאמר** ודבר. ירושלמי למה צגין דמתי' ודבר הרי ק"ש דמתי' צה ודצרת צס והיא נאמרת בכל לשון אלא צגין דמתי' צה אמירה הרי פרשת דווי מעשר הרי כתיב צה אמירה והיא נאמרת בכל לשון אמר רבי חגי נאמר כאן הגשה ונאמר להלן הגשה ונגשו הכהנים בני לוי מה נגשה שאל' להלן כלשון קודש אף כאן כלשון קודש עד כדון כרבי עקיבא דאמר לשונות ריבויין הן כרבי ישמעאל דאמר לשונות כפולין הן צרם מאי אמר ר' חייא צר אצא נאמר כאן נגשה ונאמר להלן נגשה ונגש מהה אל הערפל מה להשם לשון הקודש אף כאן לשון הקודש ו' מסמנרל דלא ופקדו שרי לצאות בראש העם ואחרי כן ונגש הכהן ודבר אל העם צמר דמתקן להון הוא משמע לון:

סגן לאו ממונה הוא. ואם תאמר הא אמרין צננהדרין פרק כהן גדול (דף יט). כשהוא נמחס אחרים כל בעס עובדין זה אמר זה והממונה ממנעו ומניח כשהוא עומד צשורה לנחס את האחרים סגן ומשוח מלחמה עומד צימניו ואמר רב פפא ש"מ מהא מתניתין תלת שמע מינה היינו סגן היינו ממונה יש לומר ודאי ממונה היה לדברים שמיניהו אחיו הכהנים דלתנן (וימא דף נח). אמר להם הממונה אצל מן התורה אין לו שום מנוי ושררה יומר על אחיו הכהנים ואינו אלא כעין מינוי אמרכל וגו' צר שגידלוהו אחיו הכהנים:

מאה אחיהם וישבו שומרון וגו' על כל אלהים ואלהים ירדו עיר התמרים אצל איהיהם אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו' אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וציחצוח הרבות אל תיראו מפני הולך ואלהים הולך עמכם הם באין בנצחונם של בשר ודם ואתם באים בנצחונם של שושן פלשתים באו בנצחונם של גלית מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו בני עמון באו בנצחונם של שובך מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו ואתם אי אתם כן כי ה' אליהם הולך עמכם להלחם לכם וגו' זה מחנה הארון: **גמ'** מאי קאמר הכי קאמר שנאמר ודבר ולהלן אומר ¹² משה ידבר והאלהים יענו בקול מה להלן כלשון הקודש אף כאן כלשון הקודש תנו רבנן ונגש הכהן ודבר אל העם יכול כל כהן שירצה ת"ל ¹³ ודברו השופרים מה שופרים בממונה אף כהן בכמונה ואימא כהן גדול דומיא דשופר מה שופר שיש ממונה על גביו אף כהן שיש ממונה על גביו כהן גדול נמי האיכא מלך על גביו בעבודתו קאמר ואימא סגן סגן לאו ממונה הוא דתניא ¹⁴ אמר רבי חנינא סגן הכהנים למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו: ואמר אליהם שמע ישראל: מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם: אל ירך לבבכם אל תיראו כו': תנו רבנן ¹⁵ פעמיים מדבר עמם מדבר אחת בספר ואחת במלחמה בספר מה הוא אומר שמעו

ויהי הוא בשער בנימן ושם בעל פקידות ושמו יראיה בן שלמיה בן חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא לאמר אל הכשרים אתה נופל ויאמר (לו) ירמיהו שקר אינני נופל ⁶ אל הכשרים וגו' וכת' ויתפש ⁶ ירמיהו ויביאהו אל השרים וא"ר אלעזר כל עדה שיש בה חנופה מאוסה כנדה שנאמר ² כי עדת חנה גלמוד ⁴ שכן בכרכי הים קורין לנדה גלמודה מאי גלמודה גמולה ³ מבועלה ואמר ר' אלעזר כל עדה שיש בה חנופה לסוף גולה כתיב הכא כי עדת חנה גלמוד וכת' התם ³ ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שבוכלה וגלמודה גולה וסורה וגו' א"ר ירמיה בר אבא ⁷ ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה בת ליצים וכת חניפים וכת ⁶ שקרים וכת מספרי לשון הרע כת ליצים דכתיב ⁴ משך ידו את ליציים כת חניפים דכתיב ⁵ כי לא לפניו חנה יבא כת שקרים דכתיב ⁶ דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כת מספרי לשון הרע דכתיב ⁷ כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע ¹ צדיק אתה ה' לא יגור במגורך רע:

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה אבשעה שמדבר אל העם כלשון הקודש היה מדבר שנאמר ⁸ והיה בקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן זה כהן משוח מלחמה ודבר אל העם כלשון הקודש ⁹ ואמר אליהם שמע ישראל וגו' על אויביכם ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר ¹⁰ ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל וילבישו וינעלום ויאכילום וישקום ויסבום וינהלום בחמורים ויבכו וישקום ויבאו ירדו עיר התמרים אצל אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו' אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים

וציחצוח הרבות אל תיראו מפני הולך ואלהים הולך עמכם הם באין בנצחונם של בשר ודם ואתם באים בנצחונם של שושן פלשתים באו בנצחונם של גלית מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו בני עמון באו בנצחונם של שובך מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו ואתם אי אתם כן כי ה' אליהם הולך עמכם להלחם לכם וגו' זה מחנה הארון: **גמ'** מאי קאמר הכי קאמר שנאמר ודבר ולהלן אומר ¹² משה ידבר והאלהים יענו בקול מה להלן כלשון הקודש אף כאן כלשון הקודש תנו רבנן ונגש הכהן ודבר אל העם יכול כל כהן שירצה ת"ל ¹³ ודברו השופרים מה שופרים בממונה אף כהן בכמונה ואימא כהן גדול דומיא דשופר מה שופר שיש ממונה על גביו אף כהן שיש ממונה על גביו כהן גדול נמי האיכא מלך על גביו בעבודתו קאמר ואימא סגן סגן לאו ממונה הוא דתניא ¹⁴ אמר רבי חנינא סגן הכהנים למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו: ואמר אליהם שמע ישראל: מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם: אל ירך לבבכם אל תיראו כו': תנו רבנן ¹⁵ פעמיים מדבר עמם מדבר אחת בספר ואחת במלחמה בספר מה הוא אומר שמעו

גמולה. גדולה כמו ויגמל (בראשית כא):
משך ידו. הקצ"ה מהיות את לוצצים:
לא יגורך רע. לא יגור עמך רע.
וגו' מספרי לשון הרע כתיב דכתיב
צהאי פרשתא כי אין צפיהו נכונה וגו':

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה. כהן ¹⁰ שנתרצה לך שנאמר ונגש הכהן וגמולא פריך מאי קאמר: **ויקומו האנשים.** כתיב גבי פסח בן רמליהו שנלחם עם אחו דצדרי הימים ששבו מבני יהודה הרצה ושם היה נביא עודד שמו והוכיחם לצני ישראל ואמר להם צחמת ה' על בני יהודה נתנם צידכם והייתם צהם לאין מרפא ועתה אתם אומרים לכבוש אותם לעבדים שמעוני והשיבו את השביה וגו': **כלל כושל.** כל הכושלים שצהם שאינן יכולין לילך צרגליהם: **להם סוסים.** קנף סוסים קרוי כלה ¹¹ כלשון המקרא: **קלגסין.** חילות: **הגפס פריסין.** מגיפין וסוגרין ומדבקין התריסין זה סמוך לזה כדי שיינקשו זה על זה והקול נשמע כקול המון לאיים על שכנגדם: **שופר.** שר צנא דרעור: **גמ' מאי קאמר.** היכי יליף לשון הקודש מהכא: **דומיא דשופר.** תירוצא הוא.

השופט ממונה על השופר ששופר עשי לנגוס את מי שיזיה השופט לכוף: **ואימא סגן.** מדבר דברים הללו דהא ממונה הוא ויש ממונה על צביו: **למה סגן ממונה.** לאיזה דבר הוא ממונה ומנוק: **שאם אירע בו.** אצל צעוד שלא אירע פסול לכהן גדול אין לסגן גדולה של כלום: **מאי שנא שמע ישראל.** למה מתחיל כלשון זה: **פעמיים מדבר עמם אחס בספר.** כשלאו מהלכס: שמו

(א) צ"ל ע"ג. (ב) צ"ל יהוא צימניה, (ג) צ"ל ירמיהו, (ד) סנהדרין קב. ע"ש, (ה) צ"ל שקרית. כ"א בסנהדרין, (ו) [שבת קמט]: חגיגה יב: סנהדרין ק"ג. (ז) וימא לט. ע"ש מור מ: ע"ש, (ח) ס"א שנתרצה רש"א, (ט) ע"י ירמיהו ה, (י) [ש"ב י, ט] צ"ל לה, (יא) [ש"ב ח, ט] וימא לט: ד"ה אמר להם ומוס' מנחם ק. ד"ה אמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומני ויתפש יראה בן שלמיה בירמיהו ויתפש: (ב) שם גמולה דא מבעלה:

מוסף רש"י

משך ידו את לוצצים. משך הקביה את ידו מן הלוצצים שלא להתקרב אלם (סנהדרין ק"ג). לא יגורך רע. היינו מספרי לשון הרע. דכתיב במריה תאבד דוברי כוז אש דמים וגו', ועוד דכתיב במריה קריע הוות קרב פתוח ברום וגו' (ס"ח). הדרן עלך אלו נאמרין על אויביכם אתם הולכים. לפיך המתקן במלחמה (דברים ב ג). למה סגן ממונה הוא. אירע בו פסול בכהן גדול. אצל כל זמן שאל יארע בו פסול אין הסגן עובד שום עבודה צבול (וימא לט. ע"ש ש"י למה סגן ממונה).